

Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols

Arxiu municipal

FONS CREU ROJA SANT FELIU

DE GUÍXOLS – VALL D'ARO

1902 - 2006

Descripció de fons

Elaborat amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

7. Fons d'associacions

Darrera actualització: desembre 2022

DESCRIPCIÓ DEL FONS

IDENTIFICACIÓ

Codi de referència

CAT AMSFG 7 CR

Títol

Fons Creu Roja Sant Feliu de Guíxols – Vall d'Aro

Altra denominació utilitzada anteriorment: Assemblea local de la Creu Roja espanyola de Sant Feliu de Guíxols

Data / es

1902 – 2006

Volum i suport

El conjunt abarca 2,5 m.l., equivalents a 1.434 unitats documentals, que es desglossen en 1.036 unitats documentals textuais i 398 reportatges fotogràfics amb aproximadament 4.280 fotografies.

CONTEXT

Nom del productor

Creu Roja Sant Feliu de Guíxols – Vall d'Aro

Història del productor

La història de la Creu Roja comença el 1862 amb la publicació del llibre de Henry Dunant sobre la batalla de Solferino (1859) on plantejava la possibilitat de constituir societats de socors per auxiliar als ferits en temps de guerra. El 1863 quatre ciutadans suïssos, Dufour, Appia, Mayner i Maunoir, recullen la idea de Dunant i creen el "Comitè internacional de socors als militars ferits". L'any següent, en el marc d'una conferència diplomàtica a Ginebra, es va constituir el primer comitè permanent de la Creu Roja (CICR): 12 estats firmen el que es coneix com a primera Convenció de Ginebra on, entre d'altres disposicions, s'adoptà la creu roja sobre fons blanc com a símbol protector de la nova entitat.

El novembre de 1907 una comissió gestora, que ja devia portar un temps realitzant tasques preliminars, va nomenar la primera junta directiva de l'assemblea local de la Creu Roja a Sant Feliu de

Guíxols, amb el Sr. Eduard Lladó com a president mentre que, al març de l'any següent, es nomenava el doctor Santiago Nadal com a metge de l'assemblea local. Durant els següents anys l'activitat de l'assemblea es va centrar en créixer tant en nombre de socis com en recursos i material. Cal remarcar que, a partir de 1913, apareix la figura del soci protector que aportà als fons de l'assemblea importants quantitats d'efectiu, ja que tenien unes quotes anuals de 200 pessetes, posteriorment augmentades fins a 350 pessetes.

El començament de la Guerra Civil espanyola va significar un important trasbals per a l'assemblea local. Per començar, va ser necessari nomenar una nova junta que seria presidida pel Sr. Ròmul Sureda, amb el sotspresident Josep Burcet i el secretari Enric Massós. Aquesta junta va fer front al començament de la guerra amb un esperit de servei i d'expansió realment important, tal com reflecteix l'acta de l'1 de juny de 1937 on es va plantejar obrir delegacions de l'assemblea de Sant Feliu a les poblacions del voltant com Palamós. Cal remarcar que en aquesta època l'assemblea de Sant Feliu comença a dotar-se de vehicles, concretament d'un cotxe marca Adler propietat de Josep Burcet que, mantenint la propietat, va cedir el seu ús a l'assemblea, i d'un cotxe marca Opel que seria condicionat pel transport d'una camilla. La primera ambulància que, com a tal i no com a cotxe transformat, tindrà l'assemblea no arribarà fins a l'octubre de 1938, amb l'adquisició d'un vehicle marca Buick matricula de Barcelona B. 27418, convenientment carrossat com a ambulància, i que entrarà en servei tant per a l'assemblea de Sant Feliu com per la seva delegació a Torroella de Montgrí.

El dia 4 de febrer, en el marc de l'entrada de les tropes franquistes a Sant Feliu, la secció de sanitat de la divisió legionària *Flechas Azules*, sota el comandament del Dr. Ignacio Melandri, ocupava el local social de l'assemblea de la Creu Roja de Sant Feliu . A la planta baixa i al primer pis s'instal·lava un hospital de sang que hauria d'acollir els més de 150 ferits produïts en el combat amb tropes republicanes a Platja d'Aro. L'ocupació del local es va allargar fins el dia 7, en què la secció de sanitat va sortir rumb a Pals seguint l'avanç de la divisió. La fi de la Guerra Civil va marcar també el final de la junta de l'assemblea local existent en aquells moments, pel fet que les noves autoritats no varen trigar a nomenar nous dirigents i noves maneres de treballar. Això va significar que, fins i tot, s'oblidessin algunes de les realitzacions aconseguïdes anteriorment: així, quan el 1955 es va aconseguir reunir mitjançant donacions de particulars, els diners necessaris per a la compra d'una ambulància, aquesta es va anunciar com el "primer vehicle ambulància" amb que comptaria l'assemblea local de Sant Feliu.

A partir dels anys 70 del segle XX, la Creu Roja va veure com una part molt important de la seva activitat es militaritzava constituint les "brigades de tropes de socors". Els elements d'aquestes brigades eren joves que realitzaven el servei militar obligatori oferint-se com a voluntaris per a realitzar-lo a la Creu Roja, amb el que s'asseguraven la permanència a la seva població d'origen. L'assemblea local de la Creu Roja s'adaptà ràpidament als nous temps. El 1981, l'organització de l'assemblea local era la següent: una junta directiva; una brigada, constituïda per voluntaris civils i d'altres que estaven fent el servei militar en règim especial (aquests últims estaven les 24 hores a

disposició per donar servei); secció de joventut, amb els membres entre 16 i 21 anys amb activitats de socorrisme social, esports, cultura, etc; i la Creu Roja de mar, dotada amb una embarcació neumàtica a motor i un lloc de socors mòbil (els grups d'actuació de la Creu Roja del mar estaven compostos per un A.T.S., un patró d'embarcació i un socorrista aquàtic). A partir de la dècada de 1980, l'assemblea local de la Creu Roja espanyola va iniciar una renovació tant en infraestructures com en imatge, en un intent de fer-se més propera a la gent del poble tot donant a conèixer totes les seves activitats. L'objectiu d'aquest canvi responia, tal com s'assenyala a la memòria de l'entitat de l'any 1983, a la voluntat que la gent deixés de veure la Creu Roja com "(...) una creu pintada de color vermell sobre una ambulància que corre molt (...)". En l'actualitat, la Creu Roja continua donant servei a Sant Feliu de Guíxols i a la Vall d'Aro (Santa Cristina d'Aro i Castell-Platja d'Aro), després d'haver celebrat el seu centenari de vida l'any 2007.

Història arxivística

Es desconeix la història arxivística del fons abans del seu ingrés a l'Arxiu municipal. Amb tot, la documentació s'ha conservat sempre dins les mateixes instal·lacions de la Creu Roja, que des de fa ja algunes dècades té la seva seu social en un edifici de la carretera de Palamós, sense número.

Dades sobre l'ingrés

L'any 1989, Josep M. García, aleshores president de l'assemblea local de la Creu Roja espanyola a Sant Feliu de Guíxols, féu lliurament d'un primer volum de documentació format per 271 unitats documentals textuais i la reproducció digital de 108 fotografies, amb un abast cronològic aproximat d'entre 1907 i 1983. Aquest material conformà durant gairebé dues dècades el gruix de documentació produïda per la Creu Roja local disponible a l'Arxiu.

El març de 2019 la Creu Roja va deixar reproduir a l'Arxiu Municipal el seu arxiu d'imatges d'entre la dècada de 1960 i 2006 (aprox.), format per més de 2000 fotografies, així com quatre àlbums amb 590 fitxes en paper de socis d'entre 1910 i 1996.

Finalment, el 12 de novembre de 2020 tota la documentació en paper anterior a 2005 que encara quedava a la seu de la Creu Roja fou ingressada a l'Arxiu per a integrar-la a la resta del fons de l'entitat que, com s'ha dit abans, ja es conserva en aquest centre des del 1989. En aquest nou ingrés també s'hi inclogueren els originals de les fotografies i els àlbums de fitxes de socis que s'havien deixat digitalitzar el 2019.

Abast i contingut

El fons conté documentació de l'entitat des del seu inici formal com a junta local de la Creu Roja fins a 2005. Es conserven els llibres d'actes, documents de seguiment de les activitats de l'entitat, fitxes d'associats, memòries... En conjunt, el gruix de material permet aprofundir amb detall en la història de l'associació i en el seu actiu paper en l'atenció mèdica i la salut de les persones.

La continuïtat cronològica del fons ofereix una visió detallada del creixement tant humà com material de l'assemblea des de la seva constitució a la ciutat. Un capítol especial mereix la documentació de la Creu Roja del període de la Guerra Civil, pel que fa per exemple a les cures a les víctimes dels nombrosos bombardejos franquistes sobre Sant Feliu, com també per la mobilització del voluntariat que suposà la contesa bèl·lica pel que fa als serveis d'assistència sanitària.

Un segon bloc de documents està centrat en les activitats de l'assemblea local posteriors a la Guerra Civil. Entre d'altres trobem documentació referida a les activitats pròpies de l'organització de l'entitat (rebutos de socis, llibres de comptabilitat, etc.) d'altres referits als serveis (l·listats de serveis, de personal, etc.) i també de relatius a la part militaritzada de l'entitat, les tropes de socors (circulars de la inspecció de tropes, comandes de vestuari militar, etc.), sense oblidar els serveis de Creu Roja de mar i l'extensió del radi d'acció de l'entitat als municipis de la Vall d'Aro. En les darreres dècades, la documentació permet copsar la reorientació i ampliació d'alguns serveis cap al sector social, amb activitats per a col·lectius desafavorits o l'atenció a la gent gran.

En darrer lloc, convé destacar el voluminós arxiu d'imatges en paper de la Creu Roja, que documenta essencialment activitats protocol·làries i de serveis. El gruix de fotografies és especialment significatiu a partir de la dècada de 1990 i se sosté amb el canvi de segle, abans de la irrupció de la fotografia digital. Juntament amb aquestes imatges, cal assenyalar que dins del fons hi ha nombrosos carnets de socis que també incorporen la fotografia del seu titular.

Sistema d'organització

El fons s'ha organitzat d'acord amb el quadre general de classificació de fons d'associacions i fundacions elaborat pel personal de l'Arxiu Municipal.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació

No es té constància de la realització d'intervencions d'avaluació, tria i eliminació sobre la documentació del fons.

Incrementts

La documentació generada amb posterioritat a l'any 2005 és conservada per la mateixa Creu Roja, a efectes de gestió.

CONDICIONS D'ACCÉS I D'ÚS

Condicions d'accés

De forma general, el fons és de lliure accés i la seva consulta es realitzarà d'acord amb el que estableix la legislació sobre accés a la documentació i la normativa de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols. Es prendrà especial cura en la regulació de l'accés a documentació amb dades mèdiques, malgrat que la majoria d'informació d'aquestes característiques que conté el fons és més aviat de nivell de protecció baix.

Condicions de reproducció

La reproducció de la documentació es regirà pel que estableix la legislació sobre reproducció de la documentació i la normativa de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols.

Llengües i escriptures dels documents

Castellà en la majoria dels documents del fons. En els documents de dècades més recents la llengua predominant és el català.

Característiques físiques i requeriments tècnics

No existeixen.

Instrumentts de descripció

Es disposa d'un inventari de la totalitat del fons en paper i en base de dades Acces.

DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització dels originals

Dipositats a l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols.

Existència i localització de reproduccions

A banda de conservar els originals, l'Arxiu disposa de reproducció digitalitzada de les fotografies del fons i, també, de 590 fitxes d'associats, tal com s'ha especificat anteriorment.

Documentació relacionada

No es té constància de l'existència de documentació relacionada.

Bibliografia

- CONCHILLO, Xavier; VILARDEBÓ, David. *100 anys. Creu Roja. Sant Feliu de Guíxols– Vall d'Aro*. Sant Feliu de Guíxols: Assemblea local de Creu Roja a Sant Feliu de Guíxols – Vall d'Aro, 2010.
- AULADELL PAYRÓ, Josep. "La solidaritat en temps de guerra", a *L'Arjau. Revista culturall*, núm. 81, Sant Feliu de Guíxols: Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols - Arxiu Municipal, desembre 2018, p. 38 – 45.

CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data

La descripció i classificació de la part del fons arribada el 1989 fou realitzada per Josep Auladell Payró (documents textuais) i M. Àngels Suquet (fotografies). Tota la documentació ingressada el 2020, tant pel que fa a documents textuais com fotografies, ha estat descrita i classificada durant l'any 2022 per Jordi Vivo Llorca, el qual també l'ha integrada a la que ja hi havia catalogada. Jordi Vivo també és l'autor de la revisió i actualització de la descripció a nivell de fons, a partir de la descripció inicial elaborada per Josep Auladell.

El treball de Jordi Vivo Llorca ha comptat amb una subvenció del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya CLT/1752/2022 per a l'elaboració i la millora d'instruments de descripció, per a la digitalització de fons i documents i per a la restauració de documents, del patrimoni documental de Catalunya per l'any 2022.

Fonts

La donació del Sr. Josep M.García, president de la Creu Roja local aparegué publicada al núm. 1, de setembre de 1989, del butlletí de *l'Informatiu de l'Arxiu i Museu*, pàg. 8.

Regles o convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2007.